

Politiestraatgezag en (on)gehoorzaam burgergedrag (2019).

A. Scholtens, I. Helsloot, M. Helsloot (Crisislab Renswoude)

Politiewetenschap 112

Thema: 2.2 Een eigentijdse relatie met burgers

Doelstelling

Doel van het onderzoek is om het daadwerkelijke gedrag van burgers in beeld te brengen na een gehoorzaamheidsoproep van de politieman- of vrouw op straat (straatgezag) in verschillende basisteams in Nederland; inclusief de motivatie van burgers om wel of niet aan de politie te gehoorzamen.

Centrale onderzoeksvraag:

Heeft de politie (in Nederland) straatgezag en welke factoren zijn daarvoor bepalend?

Methoden van onderzoek

- meelopen met politiefunctionarissen;
- flitsinterviews met (on)gehoorzame burgers
- observeren van groepjes burgers
- statistische analyse van data

Samenvatting

Heeft de politie straatgezag en welke factoren zijn daarvoor bepalend? Dat is de vraag die de onderzoekers hebben onderzocht door in acht verschillende basisteams interacties tussen politiemensen en burgers te observeren, waarbij de burger zichtbaar reageert op één of meer gehoorzaamheidsoproepen van de politie.

Uit de waarnemingen blijkt dat veruit de meeste burgers doen wat de politie van hen vraagt: 92% van de 210 mensen gehoorzaamden aan alle oproepen van de politiefunctionaris die tijdens hun interactie plaatsvonden. Dit staat haaks op het dominante beeld dat er iets mis zou zijn met het (straat)gezag van de Nederlandse politie. Naast de observaties is de motivatie van (120 van de 210) burgers om wel of niet te gehoorzamen gepeild aan de hand van flitsinterviews na afloop van de (on)gehoorzaamheidsinteracties. Het meest werd als motief om te gehoorzamen aangegeven dat zij dit deden uit een innerlijke 'normen en waarden' overtuiging. Verder werd regelmatig als motief aangegeven dat men vond dat men geen keuze had, ook om daarmee iets ergers te voorkomen (zoals een boete) en dat de politie als instantie wordt gezien waar nu eenmaal logischerwijs aan gehoorzaamd dient te worden. Verder gaven de respondenten als meest voorkomende reden om niet te protesteren aan dat het hun innerlijke overtuiging is en omdat de politie 'ook maar' zijn werk doet. In het vervolg van het rapport is berekend welke factoren/kenmerken van significante invloed zijn op de mate van gehoorzaamheid en protesteren. Het geven van een 'bevel' door de politiefunctionaris; een algemeen verzoek tot medewerking; een assertieve houding van de politiefunctionaris; het verward zijn van de burger of een bekende crimineel zijn, leiden tot significant meer ongehoorzaamheid bij de burger.

Burgers verzoeken (vragen) tot medewerking om te gehoorzamen en het geven van een uitleg bij de oproep zijn juist factoren/kenmerken die leiden tot significant minder ongehoorzaamheid bij de burger. Alleen het kenmerk 'de burger is zichtbaar emotioneel' leidt tot significant meer protest tijdens het gehoorzamen. Voor alle overige factoren/kenmerken is er geen bewijs gevonden dat deze tot meer of minder gehoorzaamheid of meer of minder protest van burgers hebben geleid. Verder blijkt dat er wel bepaalde type burgers zijn - criminelen, zichtbaar emotionele burgers en verwarde burgers - die significant onbeleefd, vijandig en/of respectloos zijn. Ook wordt opnieuw bevestigd dat een minder/matig respectvolle actie zorgt voor een significant minder/matig respectvolle reactie bij de burger. Een grote meerderheid van de respondenten (91%) vond daarbij dat de politiefunctionarissen tijdens de interactie beleefd tegen hun waren.

Ten slotte blijkt dat van alle type burgers alleen vrouwen significant vaker een verzoek (in tegenstelling tot een bevel of opmerking) krijgen. Voor de andere type burgers zijn geen significanties gevonden waaruit zou blijken dat zij vaker of minder vaak een bevel, verzoek of opmerking kregen